

pokračovanie z titulnej strany

Ráno dňa 5. novembra 1950 však narazil na príslušníka ZNB, ktorý ho zobral na stanicu. Následne bol presunutý do väzby v Kežmarku a odtiaľ 7. novembra 1950 na vyšetrovanie do Košíc.

Vyšetrovanie

Za tú dobu, kým bol vo vyšetrovacej väzbe, toho veľa zažil. Väznice boli v tom čase preplnené, preto boli na izbách boli po troch alebo štyroch, hoci tie izby boli určené len pre jedného, aby sa nemohli rozptyľovať. Napriek pocitu, že všetko vydrží, bol konfrontovaný s brutálnymi vyšetrovacími metódami ŠtB.

Zo začiatku s ním začali pekne, no neskôr boli ostrejší. Nemohli si s ním dať rady, tak od nich dostal nejaký čas na premyslenie. Keď videli, že sú na neho ostrí a stále to s ním nič nerobí, dali ho na samotku do tmavej miestnosti. Izba bola dlhá, bol tam sám. Začal chodiť. Počítal si kroky. Vtedy si uvedomil, že nesmie počítať kroky, lebo začal „blbnúť“. Zaprel sa a nepočítal. Niekedy bolo počuť príšerný neludzský krik, čo sa niekto zbláznil. Mnohí ľudia sa zbláznili. Veľa ich aj zabili.

„Prihláste sa, keď budete vypovedať,“ povedali. Alojz sa nehlásil. Cez malé škáry videl, či je deň. Niekedy si ľahol na zem, ale keď išiel niektorý z dozorcov, tak vyskočil, aby nebolo zle. Keď sa Alojz naďalej nehlásil, začali tam chodiť, nemali trpezlivosť. Doviezli ho do miestnosti a už začali ostrejšie. Začali bitím a pýtali sa ho:

Tak čo, budete hovoriť?!”

„Ja nemám o čom hovoriť, veď ja som nič neurobil.“

„No, tak keď nie, tak si spomeniete,“ povedal jeden a zas ho bil. Prišiel druhý a hovorí: „A ako tu s vami jednáajú? Pekne s vami jednáajú?“

„No nie, veď ma tu bijú.“

„Hej? Oni vás tu bijú? No dobre, keď vás bijú...“

Díval sa na neho, ale nič mu nepovedal. Bol fyzicky veľmi mučený. Medzi palce mu dávali tužky, po päťach udiarali. Bolo sa treba vyzuť a potom ho dávali na betón, aby mu nezapuchli nohy.

Mučenie a psychické trýznenie napokon Alojza Lenkavského zlomilo. Pod nátlakom bol prinútený podpísať vyšetrovací protokol, ktorý však odmietol prečítať. Odmietnutím sa pokúšal naposledy vzoprieť svojim mučiteľom. Neuvedomoval si však, čo tento vzdor priniesie.

Rozsudok o treste smrti a odvolanie

Na základe viacerých obvinení bol napokon 12. júna 1951 vynesený rozsudok trestu smrti vychádzajúci zo zákona 231/48 a 48/1931 (zhromažďovanie zbraní, tvorba protištátnej skupiny, zrada). Pred súdom v Bratislave ich stálo 17, z toho dve dievčatá. Najstaršie

z odsúdených Vilma Drozdová a Lenka Rennerová mali 23 rokov, najmladší 17 rokov. Súдне konanie sa uskutočnilo 11. – 12. júna 1951. Sudkyňa JUDr. Trattnerová ich odsúdila spolu na 122 rokov a mesiac žalára, 115 000 Kčs pokút, 85 rokov straty občianskych práv a u jedenástich aj na prepadnutie celého majetku. Snažili sa im predtým prišití paragraf na zhromažďovanie zbraní, čo bolo nebezpečné. V skutočnosti tie pušky boli polámané a značne poškodené. Granáty, čo mali so sebou, boli len cvičné. 22. februára 1952 Najvyšší súd v Prahe navrhnuté tresty smrti zamietol, ale u Tibora Poruboviča trest zvýšil zo 4 na 15 rokov žalára a u Emila Labusa z 5 rokov tiež na 15 rokov.

Aké mal pocity Alojz Lenkavský pri prenesení rozsudku? Ešte dnes so slzami v očiach spomína: „V tej chvíli mi preletel myslou, ako na takom páse, celý môj krátky život do osemnástich rokov. Zamyslel sa nad tým a povedal si: Prepánajána, ako je to možné, veď ja som ešte nič nežil a nikomu som nič neurobil a tu už spomínajú trest smrti.“ Ale sudkyňa pokračovala ďalej a povedala, že sa pod váhou polahčujúcich okolností zrušil paragraf o zhromažďovaní zbraní, takže ich odsudzuje na 15 rokov.

Trpké spomienky na väzenie

Svoj trest si odpykal vo viacerých nápravných zariadeniach v Československu. V nich na vlastnej koži zažil, ako sa vtedajší režim správal k politickým väzňom. Všetkých ich zobrali a autobusom zaviezli do Leopoldova, do väznice, ktorá pôsobila ako veľká pevnosť. Tam ho učili šiť matrace. Jeden žandár mu povedal, že má veľmi pekné urobené tie matrace, aj keď nespĺňal normu.

S Emilom Labusom dokonca kopali pod drôtené ploty jamu, aby mohli ujsť. Nevedel pochopiť, ako sa dozvedeli, že iba on kopal, keď kopal aj iní jeho kamaráti. Tak ho zobrali a dali do bunkra v novembri či v decembri. Bol betónový, mal vybité okná a vnútri bolo strašne zima. Každý tretí deň dostával jedlo, ale iba polovičnú dávku. Tak to trvalo tri týždne. Po skončení bol eskortovaný do uránových baní v Příbrami. 30. júna 1956 bol prevezený na Tábor, ktorý sa volal Vojna. Tam sa stretol z kamarátmi z Belej. Tábor Vojna bol určený pre najťažších politických väzňov a takých, ktorí boli odsúdení najmenej na desať rokov.

Uránové bane

Uránová ruda sa nachádzala len na území Československa. V rokoch 1945 - 1950 bola táto výsostne strategická surovina, nevyhnutná pre výrobu atómových bômb, ťažená v okolí Jáchymova a Příbramu výlučne

pokračovanie na vnútornej strane

Farská Rodina

Pre vnútornú potrebu farnosti Spišská Belá
dobrovoľný príspevok 0,10 €

17. november 2013 - 47/2013

NENÁPADNÍ HRDINOVIA: TREST SMRTI PRE ALOJZA LENKAVSKÉHO

Alojz Lenkavský sa narodil v Spišskej Belej 25. mája 1932. Jeho otec František celý život bojoval so zákernou chorobou - rakovinou. Zomrel vo veku 60 rokov. Mama Anna, rodená Čekovská, sa dožila 90 rokov. Vyrastal spolu s bratom Jozefom, ktorý bol o tri roky mladší. Žili veľmi chudobne.

Mladý Alojz bol vychovaný v kresťanskom duchu. Náboženstvo ho učil Andreas Varsanyi, kňaz pôsobiaci v Spišskej Belej. Stretával sa s kresťanskou mládežou, chodil do spevokolu Svornosť, ktorý viedol kaplán Ladislav Majtner, a tiež do mužského spevokolu, pod vedením učiteľa Michala Grigera. Zúčastňoval sa na celoslovenských speváckych pretekoch. Základnú školu navštevoval v rodnom meste, a keďže pochádzal z chudobnej rodiny, v ďalšom štúdiu nepokračoval.

„Protištátna činnosť“ mladých chlapcov

Pri nástupe komunizmu boli pre náboženskú činnosť odsudzovaní mnohí kňazi, prebiehala násilná kolektivizácia poľnohospodárstva. V tejto atmosfére začalo svoju činnosť tzv. hnutie spoločenskej sebaobrany - Biela légia. Viedenská pracovná skupina hnutia - Albert Púčik a Anton Tünega - zriadila za pomoci americkej CIC v máji 1950 „Vysielač Biela légia“. Ten vysielal autentické správy na Slovensko s

pádnyimi komentármi a varovaním občanov, čím získaval na dôveryhodnosti a stal sa najpocúvanejším zahraničným rozhlasom. Svoje vysielanie začal v máji 1950 (o jeden rok skôr ako rozhlasová stanica Slobodná Európa) a pokračoval v ňom do júla 1953. V atmosfére týchto udalostí a pod vplyvom vysielania rádia Biela légia študenti gymnázia v Kežmarku, Bohuš Jakubjak zo Spišskej Belej a Peter Drozd z Kežmarku, sformulovali text výzvy k občanom. Obsahom textu, ktorý sa, žiaľ, nezachoval, bola výzva k rodákovi, aby bránil kňazov a náboženstvo, aby nevstupovali do družstiev a nepoddávali sa komunistickej moci, zároveň vystríhala pred marxistickým učeními, ktoré degraduje ľudskú osobnosť. Ich bývalý spolužiak František Olšák, ktorý už pracoval ako 18-ročný v učtárni MsNV v Poprade, text prepísal na rozmnožovaciu blanu. V Spišskej Belej v dome Lenky Rennerovej, ktorá zabezpečila tlačiareň, bol text vytlačeny.

Krátko nato sa traja 18-roční uční Lucian Neupauer, Alojz Lenkavský a Emil Labus rozhodli, že oídu za hranice. Bolo po vojne, všade v okolí sa nachádzalo množstvo vojnových zbraní. Chlapci naložili do batohov niekoľko nefunkčných granátov a pokazených zbraní, z ktorých ani nevedeli strieľať, lebo sa to nikdy neučili. Pribalili letáky, aby ich mohli cestovo porozdávať po dedinách. Nestihli však rozdať ani jeden - kvôli zatknutiu. Horár zlákal Luciana Neupauera do horárne pred Levočou pod príslubom ohriatia čaju. Nenápadne pritom zavolať žandárov z Levoče. Alojz Lenkavský a Emil Labus sa rozhodli vrátiť do Spišskej Belej a vystríhať ostatných pred možným zatknutím.

Odhalenie

Alojz sa stretol s niektorými chlapcami. Upozorňoval ich, aká vec sa stala, že určite príde ŠtB, nech sú na to pripravení. Ten, kto ich zradil, musel byť len niekto z domácich, ktorý s nimi spolupracoval. Následne ich začali zatýkať, preto bol Alojz stále schovaný.

pokračovanie na zadnej strane

Farská rodina vychádza s týždňovou pravidelnosťou, pre vnútornú potrebu farnosti Spišská Belá.

Redakčná rada: Jaroslav Bachleda, Peter Petrek O2: 0905 694 717,

Karol Krížian O2: 0904 985 308, Michal Holík O2: 0918 819 445,

www.rkfarnost.spisskabela.sk

Farské oznamy na nasledujúci týždeň

1. Darovali na kostol v Spišskej Belej: novomanželia Mezzeyovci 60€. Pán Boh zaplať.
2. V nedeľu 17.11.2013 Vás pozývame na pietnu spomienku za + väzňov a všetkých, ktorí bojovali za slobodu. Spomienka sa začne zádušnou sv. omšou o 14.00hod na cintoríne v dome smútku v Sp. Belej.
3. Katolícka jednota Slovenska pozýva svojich členov na stretnutie, ktoré sa uskutoční v pondelok 18.11.2013 po večernej sv. omši v čajovni pastoračného centra. V programe plán návštev chorých a opustených. Radi privítame aj dobrovoľníkov, ktorí by nám chceli pomôcť pri tejto dobročinnosti.
4. Pozývame Vás na „BAZÁRIK“ rodičov materskej školy, ktorý sa uskutoční v sále farského úradu v utorok 19.11.2013 od 15.00 do 18.00h. Predávať sa budú detské veci, hračky a detské pomôcky.
5. Všetkých lektorov pozývame na spoločné formačné stretnutie v utorok 19.11.2013 večer po sv. omši o 19.15hod do kancelárie farského úradu.
6. Oznám pre birmovancov: v stredu 20.11.2013 o 18:30 sa v priestoroch farského úradu uskutoční ďalšie formačné stretnutie.
6. Vo štvrtok 21.11.2013 budú lektori v Krížovej Vsi čítať zo Svätého písma od 16.00 hod.
7. O pomoc pri upratovaní farského kostola dňa 22.11.2013 t.j. v piatok večer po sv. omši prosíme veriacich z ulice Petzvalovej: Gancarčíkova 46., Hudačekova 47., Novajovska 48., Pompova 52., Čarnogurska č.53, Suchanovska 54.
8. Kto sa na sviatok Krista Kráľa zúčastní na verejnom recitovaní modlitby Ježišu, Vykupiteľ ľudského pokolenia, môže získať za obvyklých podmienok úplné odpustky.
9. Straty a nálezy: Vo farskej záhrade sme našli mobil a v kostole jedna pani našla čast po zlatenej náušnice. Obidve veci si môžete vyzdvihnúť v kancelárii farského úradu.

OHLÁŠKY: SVIATOSŤ MANŽELSTVA SI CHCÚ VYSLÚŽIŤ:

Igor Polhoš, syn Gejzu a Viery r. Badžovej, býv. v Huncovciach
a Jana Polhošová r. Gáborova, dcéra Jozefa a Zdenky r. Hangurbadžovej,
býv. v Huncovciach, pochádzajúca z Kr. Vsi.

pokračovanie zo zadnej strany

nemeckými vojnovými zajatcami. Väzni však v rámci podpísaných medzinárodných zmlúv museli byť prepustení. Náhradu pracovnej sily nová zákonodarná moc riešila vykonštruovanými politickými procesmi, ktoré produkovali počty väzňov, a tých prinútili pracovať za neľudských podmienok. V rokoch 1950 – 1961 cez ne prešli desiatitisíce prevažne politických väzňov. Súdny začali plniť kontingent dodávok novodobých otrokov podľa harmonogramu. Na začiatku dňa dostávali väzni kúsok chleba, ten najšikovnejší ho mal rozrezať a každému mal dať 15 dag chleba, no nevyzeralo to ako 15 dag chleba. Na raňajky dostali čiernu kávu. Jeden deň bola na večeru šošovica. Keď zahryzol, cítil kamene, a tak ich zo šošovice vyberal. Pracovná doba bola 8-hodinová na zmeny: ranná, poobedňajšia, nočná. Podmienky boli veľmi ťažké. Oblecenie, ktoré mali na prácu, v zime zamrzalo a museli ho otepliť svojím vlastným telom. Uránová ruda svietila aj na ľuďoch, keď sa oprelí alebo sa len dotkli. O desiatej hodine doobeda dostali 2 vedrá uhlia. Keď uhlie rýchlo vypálilo, mrzli celú noc. Museli si ho šetriť. V čase žalárovania bol Alojz Lenkavský v nemocnici v Prahe. Z ťažkej práce mal prietrž svalov v nohe. Keď boli na izbe, psi vždy brechali a oni nevedeli prečo. Okná boli zabielené, avšak kúskom skla sa im poda-

rilo vyškrabať malý otvor. „Pod našou nemocničnou celou sa popravovalo. Popravky sa konali vždy skoro ráno.“ Kvôli tomu bol aj ten psí brechot. Hovorilo sa, že tam vešali na troch šibeniciach. Alojz hovoril, že tam boli popravení piati, medzi nimi jeden Slovak. Alojz Lenkavský si odpykal vo väzení 9 rokov. 9. mája 1960 na základe rozhodnutia o amnestii bol prepustený. Neobišla ho ani povinná vojenská služba. S manželkou Máriou, rodenou Švehlákovou sa zosobášili, keď prišiel z vojny v roku 1963. Spočiatku bývali v rodnej obci jeho manželky v Slavíčine. S manželkou vychovali päť detí: Petra, Alojza, Evu, Máriu a Annu. Sú na nich právom hrdí. Alojz Lenkavský pracoval v bani pri Spišskej Novej Vsi v Rudňanoch. Po výstavbe domu v Spišskej Belej sa zamestnal v rodnom meste v JRD.

Odkaz pre mládež

„Spomínam si na všetkých mojich kamarátov, mnohí už aj odpočívajú na cintoríne, ale aj na tých si rád spomínam, ktorí ešte žijú. Je nás málo, ale odkazujem všetkým, aby sa bránili a stavali tomu, aby sa nikdy komunizmus nevrátil k moci. Lebo komunizmus nikomu dobre neslúži, ten slúži len niektorým, čo zle páchajú. Ľudia pre nich sú ničím.“

LITURGICKÝ PREHĽAD			Spišská Belá	Strážky	Krížová Ves
NE	17.11.	TRIDSIATA TRETIA NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ	7:30 9:00 10:30 14:00C 18:30	9:00	10:30 16:30K
PO	18.11.	Féria	18:30		17:30
UT	19.11.	Féria	18:30	17:30	17:30 K
ST	20.11.	Féria	6:30 17:30		17:30
ŠT	21.11.	Obetovanie Panny Márie spomienka	15:00 + 17:45 R 18:30	17:30	17:30
PI	22.11.	Sv. Cecílie, panny a mučeníce spomienka	6:30 18:30	17:30	17:30
SO	23.11.	Féria Večerná omša z nasl. nedele	18:30		17:30
NE	24.11.	TRIDSIATA ŠTVRTÁ NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ KRISTA KRÁĽA SLÁVNOSŤ	7:30 9:00 10:30 18:30	9:00	10:30 16:30K

+ adorácia K - Kolónia R - sv. ruženec C - sv.omša na cintoríne

ÚMYSLY SVÄTÝCH OMŠÍ

	SPIŠSKÁ BELÁ:	STRÁŽKY:	KRÍŽOVÁ VES:
Ne	7.30 + Ján, Ján Písařík 9.00 Mária Mačurová 60. nar. 18.30 + Michal, Margita, Pavol	Za zdr. a B. pož. Anny k85. narod.	+ Ján Pavličko
Po	+ Štefan, Alžbeta Kašper		+ Dávid
Ut	Michal, Mária (30.výr.sobáša)	+ Rozália, Ondrej a ost. + z rod. Richterovej	
St	6.30 za pútnikov na Mariánsku horu 17.30 + z rod. Ovčarikovej, Gancarčíkovej, Vnenčákovej		+ Paulína, Ondrej Tybor a Zuzana
Št	+ Ján, Margita Pješčák	Zdr. a B.pož. Helena, Jozef Smolen	+ z rod. Špesovej
Pi	18.30 Jozef Majer (50 nar.) a celá rod.	+ Mária, Štefan, Júlia, Marián	+ Anna a Andrej Venglik
So	+ Štefan Vošček (30.výr.) a ost + z rod.		Podakovanie za 50 r. man- želstva Františka a Márie
Ne	7.30 zdr. a B.pož. Katarína 9.00 + Radoslav Badžo 18.30 + Ján, Pavlína, Branislav, Vendelín	+ Štefan, Margita a Štefan	B. pomoc pre bohoslovca Janka Bušovského